

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012. Această traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul prezentului document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Notă informativă privind jurisprudența Curții nr. 144

August-septembrie 2011

Palomo Sánchez și alții c. Spaniei - 28955/06

Hotărâre din 12.9.2011 [MC]

Articolul 10

Articolul 10-1

Libertatea de exprimare

Concedierea unui sindicalist pentru publicarea unor articole ofensatoare în adresa colegilor săi: *absența violării*

În fapt – Reclamanții lucrau în personalul de livrare al unei societăți. După ce au intentat mai multe acțiuni împotriva angajatorului în fața instanțelor de dreptul muncii, aceștia au fondat în 2001 un sindicat, în cadrul căruia au devenit membri ai conducerii acestuia. Buletinul din luna martie 2002 al sindicatului invoca o decizie a unui judecător de dreptul muncii care a admis parțial pretențiile reclamanților. Pe prima pagină a buletinului figura o caricatură, care, prezenta doi colaboratori ai societății, acordând o favoare sexuală directorului de resurse umane. Aceste două persoane erau criticate în două articole, formulate în termeni vulgari pentru că au depus mărturii în favoarea societății în cadrul procedurilor inițiate de reclamanți. Buletinul a fost distribuit lucrătorilor și afișat pe panoul sindicatului, situat în localurile societății. Reclamanții au fost concediați pentru abatere gravă, și anume, pentru lezarea onoarei celor doi colaboratori și a directorului de resurse umane, criticați în buletin. Aceștia au contestat această decizie în justiție. Judecătorul pentru litigii de muncă a respins pretențiile acestora, considerând că concedierile lor erau justificate sub aspectul prevederilor pertinente ale Statului Lucrătorilor. Acesta a conchis că desenul și cele două articole în cauză erau ofensatorii și aduceau atingere demnității persoanelor vizate, deci depășeau limitele libertății de exprimare. Recursurile ulterioare a reclamanților au fost respinse.

Printr-o hotărâre din 8 decembrie 2009 (a se vedea Nota informativă nr.130, cauza fiind atunci intitulată *Aguilera Sánchez c. Spaniei*, nr. 28389/06 și al.), o

cameră a Curții a conștut, cu șase voturi contra unu, asupra absenței violării articolului 10 din Convenție.

În drept – Articolul 10 citit în lumina articolului 11: în cauza reclamanților, chestiunea privind libertatea de exprimare este strâns legată de cea a libertății de asociere în contextul sindical. Trebuie de notat în această privință că protecția opiniilor personale garantată de articolul 10 figurează printre obiectivele libertății de întrunire și asociere, așa cum este consacrată de articolul 11. Totodată, deși capetele de cerere ale reclamanților se referă, în principal, asupra concedierii lor, în calitate de membri ai organului executiv al unui sindicat, pentru publicarea și afișarea articolelor litigioase, Curtea consideră mai potrivit să examineze faptele sub aspectul articolului 10, interpretat totuși în lumina articolului 11, dat fiind că nu s-a considerat ca fiind demonstrat că concedierile în cauză ar fi avut drept motiv apartenența reclamantului la sindicatul respectiv.

Întrebarea principală în speță este dacă statul pârât era obligat să garanteze respectarea libertății de exprimare a reclamanților, anulând concedierea acestora. Instanțele naționale au considerat că dreptul la libertatea de exprimare, în contextul relațiilor de muncă, nu este ilimitată, caracteristicile acestor relații trebuind să fie luate în considerare. Pentru a parveni la concluzia că caricatura și articolele erau ofensatoare pentru persoanele vizate, judecătorul pentru litigii de muncă a efectuat o analiză minuțioasă a faptelor litigioase și a contextului în care reclamanții au publicat buletinul. Curtea nu vede niciun motiv de a pune la îndoială constatările instanțelor naționale potrivit cărora conținutul buletinului era ofensator și de natură să prejudicieze reputația altuia. Trebuie operată o distincție clară între critică și insultă, aceasta din urmă poate, în principiu, să justifice sancționare. Astfel, motivele reținute de instanțele naționale se conciliază cu scopul legitim ce constă în a proteja reputația persoanelor fizice vizate de caricatură și de textele în cauză și concluzia, potrivit căreia, reclamanții au depășit limitele criticii admisibile în cadrul relațiilor de muncă, nu poate fi considerată ca fiind nefondată sau lipsită de temei faptic rezonabil.

În ceea ce privește sancțiunea aplicată reclamanților, și anume concedierea lor, era proporțională gradului de gravitate al articolelor în cauză, caricatura și articolele litigioase au fost publicate în buletinul secției sindicale din care făceau parte reclamanții și societatea. Totuși, acestea conțineau critici și acuzații adresate nu în mod direct societății, dar în adresa a doi colaboratori și directorului de resurse umane. Or, limitele criticii admisibile sunt mai puțin largi în cazul particularilor, decât în privința oamenilor politici și a funcționarilor care acționează în cadrul exercitării funcțiilor acestora.

Curtea nu partajează teza Guvernului, potrivit căreia, conținutul articolelor litigioase nu ridicau o chestiune de interes general. Publicarea incriminată a intervenit în cadrul unui conflict de muncă în cadrul societății, față de care reclamanții revendicau anumite drepturi. Dezbaterile nu era deci de ordin pur privat; era vorba de cel puțin o chestiune de interes general pentru angajații societății. Cu toate acestea, existența unei asemenea chestiuni nu poate justifica utilizarea caricaturilor și a expresiilor ofensatoare, chiar în cadrul relațiilor de muncă. Remarcile în cauză nu constituiau o reacție instantanee și nehibzuită în cadrul unui schimb verbal rapid și spontan, dar erau afirmații scrise și afișate public în interiorul societății. După ce au evaluat și pus în balanță interesele divergente aflate în joc, fapt ilustrat de referințele ample la jurisprudența Tribunalului Constituțional privind dreptul la libertatea de exprimare în relațiile de muncă, instanțele naționale au confirmat sancțiunile aplicate de către angajator și au considerat că comportamentul în cauză nu avea legătură directă cu activitatea sindicală a reclamanților, dar era contrar principiului bunei-credințe în relațiile de

muncă. Ca și instanțele naționale, Curtea consideră că pentru a putea prospera, raporturile de muncă trebuie să se bazeze pe încredere între persoane. Dacă această exigență nu implică o obligație de loialitate absolută față de angajator și nicio obligație de rezervă, implicând supunerea lucrătorului intereselor angajatorului, anumite manifestări ale dreptului la libertate de exprimare, care ar putea fi legitime în alte contexte, nu mai sunt legitime în cadrul unui raport de muncă. O atingere adusă onoarei persoanelor prin intermediul unor expresii grosolane care constituie insulte sau injurii într-un mediu profesional prezintă, din cauza efectelor perturbatoare, o gravitate deosebită în măsură să justifice sancțiuni severe.

În aceste circumstanțe, măsura concedierii aplicată reclamantilor nu constituie o sancțiune vădit disproporționată sau excesivă, de natură să oblige statul să o remedieze prin anularea acesteia sau înlocuirea ei cu o sancțiune mai puțin severă.

Concluzie: absența violării (douăsprezece voturi contra cinci).

© **Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012**

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Poate fi reproducă în scop necomercial, cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior la Fondul fiduciar pentru drepturile omului. Dacă intenționați să utilizați vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© **Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2012**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has share it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012**

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) où de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.